श्रीमद्भगवद्गीता अध्याय ३
ॐ श्रीपरमात्मने नमः
अथ तृतीयोऽध्यायः

अर्जुन उवाच
ज्-यायसी चेत्-कर्मणस्-ते, मता बुद्-धिर्-
जनार्दन ।
तत्-किङ् कर्मणि घोरे मान्, नियोजयसि केशव
।। ३-१ ।।
व्यामि-श्-श्रेणेव वाक्-येन, बुद्-
धिम् मोहयसीव मे ।
तदेकंव् वद निश्-चित्-य, येन-श् श्रेयोऽह-माप्-
नुयाम् ।। ३-२ ।।

श्रीभगवानुवाच
लोकेऽस्मिन्-द्-विविधा निष्ठा, पुरा प्रोक्-
ता मयानघ ।
ज्ञानयोगेन सांख्-यानाङ्, कर्मयोगेन योगिनाम् ।।
३-३ ।।

न कर्मणा-मनारम्भान्,-नैष्-कर्-म्यम् पुरुषोऽश्-नुते ।
न च सन्न्यसनादेव, सिद्-धिम् समधिगच्छति ।। ३-४ ।।

न हि कश्-चित्-क्षणमपि, जातु तिष्-ठत्य-कर्मकृत् ।
कार्यते ह्-यवशह् कर्म, सर्वह् प्रकृति-जैर्-गुणैहि ।। ३-५ ।।

कर्मेन्-द्रियाणि संयम्-य, य आस्ते मनसा स्मरन् ।
इन्द्रियार्थान्-विमूढात्-मा, मिथ्या-चारस् स उच्-यते ।। ३-६ ।।

यस्-त्विन्-द्रियाणि मनसा, नियम्-या-रभतेऽर्जुन ।
कर्मेन्-द्रियैह् कर्मयोग,-मसक्-तस् स विशिष्-यते ।। ३-७ ।।

नियतङ् कुरु कर्म-त् त्वङ्, कर्म-ज् ज्यायो ह्-यकर्मणहा ।
शरीरयात्रापि च ते, न-प् प्रसिद्-ध्ये-दकर्मणहा ।। ३-८ ।।

यज्ञार्थात्-कर्मणोऽन्-
यत्र, लोकोऽयङ् कर्मबन्धनहा ।
तदर्थङ् कर्म कौन्तेय, मुक्त-संगस् समाचर ।। ३-९ ।।

सहयज्ञाह् प्रजास् सृष्ट्-वा, पुरोवाच-प् प्रजापतिहि ।
अनेन-प् प्रसविष्-यध्व,-मेष वोऽस्-त्विष्ट-कामधुक् ।। ३-१० ।।

देवान्-भावय-तानेन, ते देवा भावयन्तु वहा ।
परस्परम् भावयन्तश्, श्रेयह् परमवाप्-स्-यथ ।। ३-११ ।।

इष्टान्-भोगान्-हि वो देवा, दास्यन्-ते यज्ञ-भाविताहा ।
तैर्-दत्ता-न-प्-प्रदा-यैभ्-
यो, यो भुंक्ते स्तेन एव सहा ।। ३-१२ ।।

यज्ञशिष्टा-शिनस् सन्तो, मुच्-यन्-ते सर्वकिल्-बिषैहि ।
भुंजते ते त्वघम् पापा, ये पचन्त्-यात्-मकारणात् ।। ३-१३ ।।

अन्नाद्-भवन्-ति भूतानि, पर्जन्या-दन्न-सम्भवहा ।
यज्ञाद्-भवति पर्जन्-यो, यज्ञह् कर्म-समुद्-भवहा
।। ३-१४ ।।

कर्म-ब्र ब्रह्-मोद्-भवंव् विद्-धि, ब्रह्-माक्षर-समुद्-
भवम् ।
तस्मात्-सर्वगतम् ब्रह्-म, नित्यम् यज्ञे प्रतिष्-
ठितम् ।। ३-१५ ।।

एवम् प्रवर्तितम् चक्रन्, नानु-वर्तय-तीह यहा ।
अघायु-रिन्-द्रिया-रामो, मोघम् पार्थ स जीवति ।।
३-१६ ।।

यस्त्-वात्-म-रतिरेव-स् स्या,-दात्-म-तृप्तश्-
च मानवहा ।
आत्मन्-येव च सन्तुष्टस्,-तस्य कार्यन् न विद्-यते
।। ३-१७ ।।

नैव तस्-य कृते-नार्-थो, नाकृतेनेह कश्-चन ।
न चास्-य सर्वभूतेषु, कश्-चिदर्थ-व्-व्यपा-श्रयहा
।। ३-१८ ।।

तस्मा-दसक्तस् सततङ्, कार्यङ् कर्म समाचर ।

असक्तो ह्-याचरन्-कर्म, परमाप्-नोति पूरुषहा ।। ३-१९ ।।

कर्मणैव हि संव्-सिद्-धि,-मास्थिता जनका-दयहा ।
लोकसंग्रहमेवापि, सम्पश्-यन्-कर्तु-मर्हसि ।। ३-२० ।।
यद्-य-दाचरति-श्र श्रेष्ठस्,-तत्-त-देवेतरो जनहा ।
स यत्-प्रमाणङ् कुरुते, लोकस्-तदनुवर्तते ।। ३-२१ ।।
न मे पार्थास्-ति कर्तव्यन्, त्रिषु लोकेषु किञ्चन ।
नानवाप्-तमवाप्-तव्यंव्, वर्त एव च कर्मणि ।। ३-२२ ।।
यदि ह्-य-हन् न वर्तेयम्, जातु कर्मण्-य-तन्-द्रितहा ।
मम वर्-त्मा-नुवर्तन्-ते, मनुष्याह् पार्थ सर्वशहा ।। ३-२३ ।।
उत्-सीदे-युरिमे लोका, न कुर्याङ् कर्म चेदहम् ।

संकरस्-य च कर्ता स्या,-मुपहन्-या-
मिमाह् प्रजाहा ।। ३-२४ ।।

सक्ताह् कर्मण्-य-विद्-वांव्-
सो, यथा कुर्वन्ति भारत ।
कुर्याद्-विद्-वांव्-स्-तथासक्तश्,-चिकीर्-षुर्-
लोक-संग्रहम् ।। ३-२५ ।।

न बुद्-धिभेदम् जनये,-दज्ञानाङ् कर्म-संगिनाम् ।
जोषयेत्-सर्वकर्माणि, विद्-वान्-युक्तस् समाचरन्
।। ३-२६ ।।

प्रकृतेह् क्रियमाणानि, गुणैह् कर्माणि सर्वशहा ।
अहंकारविमूढात्मा, कर्ताहमिति मन्-यते ।। ३-२७
।।

तत्त्व-वित्-तु महाबाहो, गुणकर्म-विभागयोहो ।
गुणा गुणेषु वर्तन्-त, इति मत्-वा न सज्जते ।। ३-
२८ ।।

प्रकृतेर्-गुण-संमूढास्, सज्जन्-ते गुणकर्मसु ।
तानकृत्स्-न-विदो मन्दान्,-कृत्स्-न-
विन्न विचालयेत् ।। ३-२९ ।।

मयि सर्वाणि कर्माणि, सन्न्यस्-या-ध्यात्म-चेतसा ।

निराशीर्-निर्ममो भूत्-वा, युध्-यस्व विगतज्वरहा ।। ३-३० ।।

ये मे मत-मिदन् नित्य,-मनुतिष्-ठन्-
ति मानवाहा ।
श्रद्-धावन्तोऽनसूयन्तो, मुच्-यन्ते तेऽपि कर्मभिहि ।। ३-३१ ।।

ये त्वे-तद्भ्-य-सूयन्तो, नानुतिष्-ठन्-
ति मे मतम् ।
सर्वज्ञान-विमूढांव्स्-तान्,-विद्-धि नष्टा-नचेत-सहा ।। ३-३२ ।।

सदृशम् चेष्टते स्वस्याह्, प्रकृतेर्-ज्ञानवानपि ।
प्रकृतिम् यान्ति भूतानि, निग्रहह् किङ् करिष्-यति ।। ३-३३ ।।

इन्द्रियस्-येन्-द्रियस्-यार्थे, रागद्-
वेषौ व्यवस्थितौ ।
तयोर्-न वशमा-गच्छेत्,-तौ ह्-यस्य परिपन्-थिनौ ।। ३-३४ ।।

श्रेयान्-स्वधर्मो विगुणह्, पर-धर्मात्-स्वनुष्-ठितात् ।
स्वधर्मे निधनम् श्रेयह्, परधर्मो भयावहहा ।। ३-३५ ।।

अर्जुन उवाच
अथ केन-प् प्रयुक्-तोऽयम्, पापम् चरति पूरुषहा ।
अनिच्छन्-नपि वार्ष्-णेय, बलादिव नियोजितहा ।। ३-३६ ।।

श्रीभगवानुवाच
काम एष-क् क्रोध एष, रजोगुण-समुद्-भवहा ।
महाशनो महापाप्-मा, विद्-ध्येन-मिह वैरिणम् ।। ३-३७ ।।
धूमेना-व्रियते वह्-निर्,-यथा-दर्शो मलेन च ।
यथोल्-बेना-वृतो गर्भस्,-तथा तेने-दमा-वृतम् ।। ३-३८ ।।
आवृतम् ज्ञानमेतेन-द्, ज्ञानिनो नित्य-वैरिणा ।

कामरूपेण कौन्तेय, दुष्-पू-रेणा-नलेन च ।। ३-३९ ।।

इन्द्रियाणि मनो बुद्-धि,-रस्या-धिष्ठान-मुच्-यते ।
एतैर्-विमोह-यत्-येष-द्, ज्ञानमा-वृत्य देहिनम् ।। ३-४० ।।

तस्मात्-त्वमिन्द्रि-याण्-यादौ, नियम्-य भरतर्षभ ।
पाप्-मानम् प्रजहि ह्-येनम्, ज्ञानविज्ञान-नाशनम् ।। ३-४१ ।।

इन्द्रियाणि पराण्याहु,-रिन्-द्रियेभ्यह् परम् मनहा ।
मनसस्-तु परा बुद्-धिर्,-यो बुद्-धेह् परतस्-तु सहा ।। ३-४२ ।।

एवम् बुद्-धेह् परम् बुद्-ध्वा, संव्स्-तभ्यात्मान-मात्-मना ।
जहि शत्रुम् महाबाहो, कामरूपन् दुरासदम् ।।३-४३।।

ॐ तत्-सदिति
श्रीमद्-भगवद्-गीतासु उपनिषत्-सु ब्रह्-मविद्-यायाम् योगशास्त्रे

श्रीकृष्णार्जुनसंव्वादे कर्मयोगो नाम तृतीयोऽध्याय हा ।। ३ ।।